

Τα κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936

ΕΚΔΟΣΗ Το πορτρέτο του ελληνικού κράτους και της ελληνικής κοινωνίας μετά την Επανάσταση του 1821 αποτυπώνεται σ' ένα σημαντικό βιβλίο που τις αμέσως επόμενες μέρες θα κυκλοφορήσει στην ελληνική γλώσσα: Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936 είναι το αποτέλεσμα της πολυχρονης μελέτης και έρευνας του Gunnar Hering, έργο το οποίο μεταφράστηκε από τον Θόδωρο Παρασκευόπουλο και εκδίδεται με την ευθύνη του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.

Το κτίριο του ελληνικού Κοινοβουλίου και οι μορφές των σημαντικότερων πολιτικών ηγετών του νέου ελληνικού κράτους κοσμούν το εξώφυλλο της δίτομης έκδοσης, δίνοντας ταυτόχρονα και το πλαίσιο της αναζήτησης του συγγραφέα: τα πρόσωπα που ταυτίστηκαν με ιδεολογικούς σχηματισμούς, που διεκδίκησαν την ηγεσία της χώρας και την κατέκτησαν. Ο Gunnar Hering δεν μένει όμως μόνο στην ονοματολογική καταγραφή των κομμάτων και των προσώπων που μετείχαν στους κόλπους τους. Προχωράει πολύ πιο πέρα, αφού «η επιστημονική μελέτη των πολιτικών κομμάτων πήγαζε και από το ενδιαφέρον του για τη ζωντανή πολιτική ζωή του τόπου που αγάπησε», σημειώνει στο εισαγωγικό σημείωμα η καθηγήτρια και σύντροφος του συγγραφέα Ολγα Κατσιαρδή - Hering.

Στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, που μόλις έβγαине από μια απέλπιδε εξέγερση, η έννοια κόμμα δεν ήταν αυτονόητη. «Η μοιπή στην αντιβασιλεία εφημερίδα Τριπτόλεμος στις

Το μωσαϊκό των πολιτικών προσώπων στο εξώφυλλο του βιβλίου.

16 Σεπτεμβρίου 1830 έγραφε ότι οι άνθρωποι των κομμάτων ξεσηκώνουν ένα μέρος του λαού ενάντια στο άλλο, για να μεγαλώσουν το κόμμα τους και να το δυναμώσουν. Ερεθίζουν τις μάζες, προφητεύουν τα χειρότερα κακά, καταλογίζουν στην κυβέρνηση και στα άλλα κόμματα τα πιο σκοτεινά σχέδια. Με αυτόν τον τρόπο προωθούν τη διαίρεση του έθνους», γράφει ο Hering, μεταφέροντας την αντίληψη της εποχής.

Οπληρχηγοί, καπεταναίοι, φιλικοί, άνθρωποι που σπούδασαν στην τότε Δύση και γαλουχήθηκαν από τις ιδέες του Διαφωτισμού συναντήθηκαν σε κοινούς ή εκ διαμέτρου αντίθετους κομματικούς οργανισμούς, κουβαλώντας ο καθένας τις δικές του ανυλιήψεις, τις δικές του φιλοδοξίες ή μεταιοδοξίες και προσπαθώντας να

εγκαθιδρύσουν και να εδραιώσουν σφαίρες επιρροής και εξουσίας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

Πώς διαμορφώθηκε η πολιτική κουλτούρα του νέου ελληνικού κράτους; Ποιοι επηρέασαν τα συντάγματα και τις πολιτειακές δομές; Και πώς όλα αυτά «μεταφέρθηκαν» στον 20ό αιώνα; «Την αρχή της διαμόρφωσης των πολιτικών κομμάτων τη σηματοδοτούν ομάδες οικογενειών, και η επίδρασή τους είναι μέχρι και τον 20ό αιώνα καθοριστική για τα πολιτικά κόμματα», έγραφε ο George Stadtmüller, τις απόψεις του οποίου (και όλων των ιστορικών που κατέγραψαν την πολιτική πραγματικότητα του ελληνικού κράτους μέχρι το Μεσοπόλεμο) καταγράφει ο Hering.

«Από τη γέννησή μου είμαι ξένος στην Ελλάδα» αλλά ως άνθρωπος συννησιμένος να θεωρώ ύψιστα αγαθά την ελευθερία και την ευτυχία του ανθρώπινου γένους, θα μπορούσα, υπό τις παρούσες συνθήκες, να θεωρήσω τον εαυτό μου Έλληνα». Είναι λόγια του ιστορικού Leicester Stanhope, τα οποία υπάρχουν στην πρώτη σελίδα του ημερολογίου του Gunnar Hering. Μ' αυτά τα λόγια επιλέγει η Ολγα Κατσιαρδή - Hering να ξεκινήσει το μικρό εισαγωγικό της σημείωμα, δίνοντας έτσι τη σχέση -όχι μόνο την επιστημονική- που είχε ο Hering με την Ελλάδα, την ιστορία της και «το ελληνικό κοινό, που τόσο εκτιμούσε και με το οποίο συνομιλούσε, είτε στην πράξη είτε νοερά».

Δέκα χρόνια μετά τον θάνατο του Gunnar Hering ένα σημαντικό ιστορικό και επιστημονικό σύγγραμμα είναι και στη διάθεση των Ελλήνων.

ΟΛΓΑ ΣΕΛΛΑ